

TSPMI studentų vizitas Briuselyje: Europos Sąjungos institucijos iš arčiau

2007 m. lapkričio 7–8 d. Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (TSPMI) Europos studijų magistro programos studentai lankėsi Briuselyje. Vizito metu vyko dviejų dienų paskaitų ciklas „Europos Sąjungos institucijos: žvilgsnis iš arčiau“. Šis paskaitų ciklas organizuotas kaip sudedamoji TSPMI dėstytojo Juliaus Pranevičiaus skaitomo kurso „Europos politinė sistema“ dalis: studijų vizitu siekta atskleisti praktinę ES institucijų veiklą, supažindinant studentus su institucijų sandara, sąveika ir reikšme ES politinėje sistemoje. Europos studijų programos kontekste šis paskaitų ciklas svarbus kaip empirinis – praktinis dėmuo, ne tik papildantis teorinį studijų pagrindą, bet ir skatinantis domėtis vidiniais ES procesais, su kuriais savo veiklą ateityje susies ne vienas būsimasis specialistas. Studijų vizitui vadovavo TSPMI administracijos atstovė Lina Nefaitė, dalyvavo dėstytojai Julius Pranevičius, Morta Vidūnaitė ir Arūnas Gražulis.

Intensyvi studijų vizito darbotvarkė buvo sudaryta atsižvelgiant tiek į viršvalstybinę, tiek į nacionalinę Europos politinės sistemos dimensiją: vizito metu studentai susipažino su svarbiausiomis ES institucijomis, interesų grupių atstovais, taip pat susitiko su ES struktūrose dirbančiais lietuviais, kurie dalijosi savo profesine patirtimi, atskleisdami nematomas „Briuselio koridorių“ puses.

Pirmoji studijų vizito diena buvo skirta pažinčiai su Europos Parlamentu ir Europos Komisija. Apie Europos Parlamento funkcijas, tarautojų ir europarlamentarų veiklos rutiną įtaigiai pasakojo EP vizitų ir seminarų skyriaus vadovė Karolina Štelmokaitė. Po šio informacinio seminaro studentai dalyvavo diskusijoje su europarlamentarais Vytautu

Landsbergiu ir Alexu Stubbu, kurie gilinosi į praktinį Europos Parlamento vaidmenį – realią jo įtaką ES vidinio ir išorinio subjektiškumo raidai. Diskusijoje su V. Landsbergiu buvo išryškintos esminės Lietuvos Europos politikos dilemos, svarstytos galimybės, kaip Lietuvai didinti savo vaidmenį Europoje, kaip protingai laviruoti tarp didžiųjų ES valstybių interesų.

Pirmąją vizito dieną taip pat pavyko aplankyti „jauniausios“ iš Briuselyje veikiančių Lietuvos interesų grupių – Lietuvos savivaldybių asociacijos – atstovybę. Susitikime su atstovybės vadovu Povilu Kupriu kalbėta apie regioninį ES sprendimų priėmimo proceso lygmenį, atkreipiant dėmesį į esmines atstovavimo viešajam interesui problemas: menką koordinavimą su šalies savivaldybėmis, žmoniškųjų išteklių, finansų trūkumą. O štai apie kitą ES sistemos užkulisių pusę – atstovavimą privatiems interesams – studentai sužinojo viename iš Europos Komisijos pastatų, kuria me vyko paskaita lobizmo tema.

Antrąją vizito dieną Lietuvos nuolatinėje atstovybėje ES studentai susitiko su ambasadoriaus pavaduotoju Eriku Petriku. Jis papasakojo apie vidinį atstovybės organizavimą, reikšmę formuojant ir vykdant Lietuvos Europos politiką, nustatant Lietuvos prioritetus. Bendroje diskusijoje ypač aktualinti Lietuvos pasirengimo pirmininkauti ES klausimai: šiame kontekste ambasada išreiškė suinteresuotumą skatinti Lietuvos nuolatinės atstovybės ES ir TSPMI bendradarbiavimą, taip pat iškelta idėja atstovybėje sudaryti palankias sąlygas studentų praktikai ir mokslinėms stažuotėms. Apie praktinius darbo ES institucijose aspektus išsamiai papasakojo Europos Komisijoje jau trečius metus dirbanti Edita Dranseikaitė. Įvertinusi darbo ES institucijose pranašumus (ir net trūkumus), E. Dranseikaitė ragino studentus aktyviau įsitraukti į ES veiklą, suinteresuotiems dalyvauti atvira konkurse pateikė praktinių rekomendacijų.

Diskusijas apie praktinius veiklos ES institucijose aspektus papildė conceptuali Europos politikos centro (EPC) analitiko Antonio Missioli paskaita apie Europos kaimynystės politikos rytinę dimensiją. Paskaitoje vaizdingai interpretuota nuolatinė ES integracijos gilinimo ir plėtros dilema, teorizuoti ES plėtros ir kaimynystės politikos modeliai, kalbėta apie galimybes ir ribas skatinant rytinių Europos valstybių integraciją į ES. Netradicinis analitiko požiūris į Europos kaimynystės politiką sulaukė audringos stu-

dentų reakcijos – aktyviai diskutuota, koks galėtų būti Lietuvos indėlis skatinant ES „atvirų durų“ politiką, studentai ir dėstytojai pasidalijo mintimis apie potencialią Lietuvos nišą plėtojant ES išorės santykius.

Studijų vizitą „vainikavo“ viešnagė ES Taryboje. Vaikščiodami po milžiniško „Justus Lipsius“ pastato koridorius, studentai galėjo savo akimis išvysti, kur priimami svarbiausi Europos Sąjungos sprendimai, ir, susėdę nacionalinių atstovų kėdėse, patys pajusti derybų dvasią. Juridinio skyriaus darbuotoja Rita Liudvinavičiūtė-Cordeiro ir dėstytojai pasakojo, kaip Europos Taryboje atrodo pats sprendimų priėmimo procesas, kaip vyksta derybos, kaip organizuojami nacionalinių atstovų pasisakymai. Studentus ypač domino ne tik formalūs, bet ir užkulisiniai sprendimų priėmimo elementai: derybinių pozicijų derinimas, manevravimo galimybės, kalbiniai derybų niuansai.

Nors studijų vizito darbotvarkė buvo intensyvi, liko laiko ir trumpai pažinčiai su Briuseliu, kurio neatsiejama dalis – jaukūs barai ir kavinukės, siūlančios tūkstančius rūšių tradicinio belgiško alaus. Dar akimirka, ir tas šurmulingas „kosmopolitizmas“ savotiškai įtraukia, užburia...

Grįžę į Lietuvą, vizito metu sukaupią informaciją studentai susistemino paskaitose: ši praktika buvo ypač naudinga rengiant teorinį – empirinį projektą apie sprendimų priėmimo procesą Europos Sąjungoje. Vieninagai sutarta: praktinė patirtis yra būtina siekiant suvokti daugialypę ir dinamišką Europos Sąjungos politinę sistemą. O šis studijų vizitas – tai milžiniškas tos praktinės patirties lobynas.

TEODORA GAIDYTĖ